

טקסט המלווה את התערוכה

אוהב עכבר וצב ידמו לו כשני מאורות

ישראל קבלה

פורום גבעון לאמנות, אוקטובר 2017

מורן שוב

לתת לדברים לבוא

מה יש בהם בחפצים הללו שישראל קבלה נמשך אליהם? מה היתה סגולתם של אבות אבותינו העבריים שהבינו זאת אי-שם אי-אז, וקראו "חפצים" לדברים שחפצנו בהם? מן וואבי-סאבי של החפץ הישן – כזה האוצר ומקרין מתוכו תשוקה. חפץ ישן הוא כמו צליל שמסרב לגווע. הכל נועד ומסרב לגווע.

הילת החפצים מקיפה אותם גם אם לא רואים אותה. אפשר לתרגל דרכים לראות את זה, אבל הדרך הטובה מכולן (וזה בעיני החוש השישי) – היא לתת לדברים לבוא בעדך.

ישראל, בעוצמות התשוקה שלו, נמשך לְיֶשֶׁן: מתיך את הַיֶּשֶׁן; מייצר כמו יֶשֶׁן; נעטף בְּיֶשֶׁן; לומד את הַיֶּשֶׁן; משחזר עצמו בְּיֶשֶׁן. (בחור בְּיֶשֶׁן קבלה).

ספר "משלי שועלים" (מן המאה ה-13) שמתוכו שאל את שם התערוכה הוא דוגמה: "אוהב עכבר וצב ידמו לו כשני מאורות". כלומר זו יכולה להיות קערית-מסננת ישנה שהלב של ישראל חומד (והאין היא חפץ חֶמְדָּה?) ומה שמידתו כמידת שֶׁד הנחפן בכף יד - נדמית בעיניו ככיפת היכל של תפילה.

כף היד שישראל שולח לחפון בה את הקערה-מסננת, או כל אבר או חפץ אליו כפו משתוקקת – היא כאותה כף יד האוחזת בתפוח המסמן בתולדות האמנות את הארוס; את האיווי; את התשוקה. אבל זאת יש לדעת: לא הפרי מסמל את התשוקה (הו לא, זוהי טעות מרה); את התשוקה מסמל המגע המתוק בכף היד החופנת וחשה-מרגישה.

מגע סוגר מעגל (כמו חשמלי); ומגע כף היד בחפץ הישן מעביר את הזרם האנרגטי של הארוס התמידי. מבקש לפרוק את הזרם האצור בתוכו - טובל ישראל אצבעותיו בצבע ופורק אותו אל הנייר בפיתולים שחורים ובלכה צהבהבה.

אולי הרישומים הללו הם מפות? כשם שמפות עתיקות הן מראות למפות פסיכולוגיות – כך רישומיו של ישראל הן מפות. כל אמן, גם כשהוא מופשט ומחוץ לשפה – משתוקק שנקרא אותו; ומפות נועדו לקריאה. ישראל נאבק בשפה והיא כל הזמן מחזירה לו - זאת האבן של סזיפוס: שפה-תמונה-אמנות-חומר-גוף-ושוב שפה.

תשוקת האמן היא להגיע אל מעבר למילים. אנחנו עקודים למילים ואנחנו מבקשים לחזור אל הגוף-אל התחושה-אל ההרגשה. להנתק, ולו

לרגע מן השכל, מן השפה. להבת הארוס לוהבת תמיד ואנחנו מתאווים לבעור איתה.

האמנות - כהתפלשות בחומר, במקצב, בצבע, בריח, בתנועה – היא ניסיון כזה לחוש ולדעת בגוף בכל מאודו. לחוש בגוף זה לחזור אל פרא הטבע לפני שנוסח ותובנת ותורבת. על קיר החפצים בתערוכה מצמיד ישראל את הרישום "מאוד מאוד" (מה מצויר שם? זרע נובט? גלעין של אבוקדו? לשון? ציפור שוכבת על צדה?) ועל הקיר מעליו הוא כותב: "כל הרגש שבעולם".

הארוס, התשוקה – היא להגיע ל"שם". בשפה אי אפשר להגיע ל"שם" אלא לשם של מקום בלבד. כבר אמרנו - אנחנו עקודים לשפה. כדי להגיע לשם צריך לצאת מהשפה. מטאפורה היא דרך לצאת משפה; חלום הוא דרך להתערמם על השפה; לשון השירה היא דרך להשתחרר מכבלי השפה; ההזיה היא שיטה להתגבר על השפה; ואמנות היא שד שנאבק בשפה. האמנות-החלום-ההזיה-השירה – כולן מטאפוריות – ומטאפורה היא הזדמנות לבקע את גבולות השפה.

אבל השפה היא כמו דרך, ואי אפשר להתרחק מאם הדרך הגדולה – כך שאנחנו כל הזמן מוצאים את עצמנו חוזרים אל תוכה. זו האבן המתגלגלת של סזיפוס – שפה-מטאפורה-תמונה-אמנות-גוף-וחזור חלילה אל השפה.

ישראל, כל חושך כשרים. תן לדברים לבוא.